

Міністерство культури та інформаційної політики України
Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка

Факультет оркестрових інструментів
Кафедра народних інструментів

Повод Володимир Едуардович

Дипломна робота для здобуття освітнього рівня “Бакалавр” зі
спеціальності 025 Музичне мистецтво

Профілізація гітара

**«ТВОРЧИСТЬ ФРАНЦИСКО ТАРРЕГИ В КОНТЕКСТІ РОЗКВІТУ
ГІТАРНОГО МИСТЕЦТВА КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ»**

Керівник: старший викладач кафедри
народних інструментів

Курач. Ю. Я.

Рецензент: кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри народних інструментів

Карась С. О.

Львів – 2021

Таррега настільки досконально володів музичним інструментом, що після перших його виступів про нього говорили вже як про знаменитість. У газетах проводили паралелі між Ф. Таррегою та піаністом А. Рубінштейном. Також Ф. Таррегу називали «Сарасате гітари».

Франциско Таррега зробив величезний внесок у педагогічному напрямку. Серед його учнів були такі виконавці як : Д. Фортеа, П. Роча, Е. Пухоль. Майстерність Ф. Тарреги високо цінував один з найвидатніших гітаристів – Андрес Сеговія. Він часто виконував його твори, та використовував у своїй роботі його педагогічні методи. Ф. Таррега – видатний композитор, якому належать 78 оригінальних творів, 120 перекладів для гітари. Також ця людина видатний педагог, родоначальник сучасної іспанської школи гри на гітарі.

Відповідно, **актуальність нашої роботи** викликана необхідністю популяризації творчої постаті Франциско Тарреги та поглиблення досліджень його творчої діяльності.

Мета роботи полягає у характеристиці творчого шляху Франциско Тарреги та визначенні ролі митця у формуванні традицій гітарного виконавства кінця ХІХ – початку ХХ століття.

Завдання дослідження:

- прослідкувати історію походження гітари;
- здійснити характеристику життєвого шляху Ф. Тарреги; •
окреслити роль Франциско Тарреги у відродженні гітарного мистецтва кінця ХІХ – початку ХХ століття;
- дослідити творчу спадщину Франциско Тарреги.

Об'єктом дослідження є творча постать Франциско Тарреги як яскравого представника гітарного мистецтва кінця ХІХ – поч. ХХ ст., а **предметом** – його внесок у розвиток традицій гітарної школи.

Теоретичної базою дослідження стали наукові праці та інтернетресурси, в яких окреслюється життєвий і творчий шлях Франциско Таррегі [11], [12]; роботи, які висвітлюють історичне становлення інструменту [2], [3]; дослідження, у яких розглядаються принципи гри на гітарі [1], [4] та ін.

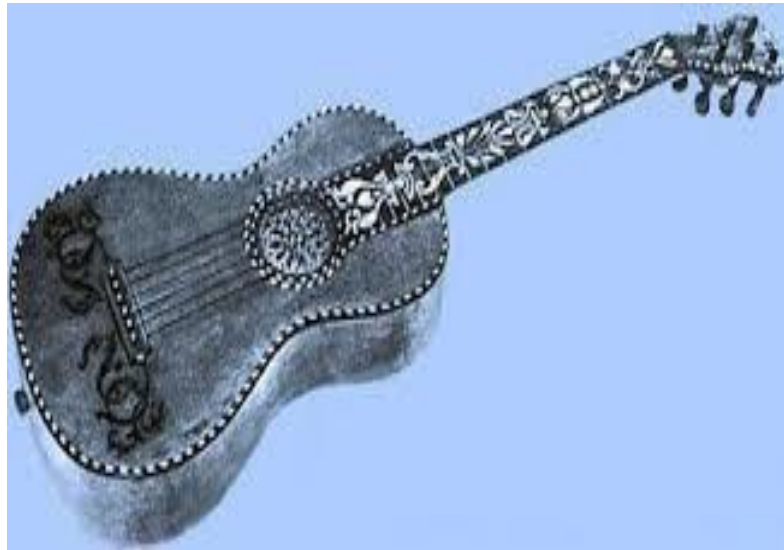
Методологічна база дослідження складається з комплексу наукових методів: джерелознавчого – при вивченні праць про гітарне мистецтво; історичного – при розгляді історії виникнення інструменту та формування гітарних шкіл; компаративного – при порівнянні виразових можливостей гітари на різних етапах, музичного репертуару та ін.

Наукова новизна роботи полягає у спробі відкрити нові особливості розвитку гітарного мистецтва кінця XIX – початку XX століття.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальна кількість сторінок – 23, кількість сторінок основного тексту – 21, список використаних джерел – 13 позицій.

РОЗДІЛ 1

ІСТОРІЯ ПОХОДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТУ

«Гітара» - струнний щипковий інструмент із сімейства лютневих. Історія її виникнення плутає у глибині років. На Єгипетських малюнках зустрічається зображення музичного інструменту – набли, який ззовні дуже нагадує гітару. Як потім переклали ієрогліфи, набла – символ добра. Більш відома гітара була на Близькому Сході. В XIII столітті гітару у Іспанію завезли араби, де дуже скоро інструмент отримав повне визнання. Саме слово «гітара» арабського походження.

Спочатку гітара (арабська) мала лише три струни, невдовзі вже іспанці додали четверту. В кінці XV століття, на рівні з лютнею та іншими щипковими інструментами, гітара стає улюбленим інструментом при дворах. У XVI столітті гітара стає п'ятиструнною, із подвоєними струнами, окрім першої. Стрій був такий : 1 – *e*, 2 – *h*, 3- *g*, 4 – *d*, 5 – *a*.

Гітара пройшла дуже довгий шлях розвитку, поки набула сучасного вигляду. До XVIII гітара була за розміром меншою, корпус був вузьким та витягнутим, а вже в кінці століття отримала остаточну, кінцеву форму : більша за розміром, лишилися одинарні струни замість подвійних та з'явилася шоста струна – *e*.

Автором такого зовнішнього вигляду вважають майстра Якова Отто (1760 – 1839 рр.), також є точна дата набуття інструментом шостої струни – 1788 рік.

Історія розрізняє п'ять періодів розвитку інструмента. Умовно їх можна назвати :

- становлення,
- застій,
- відродження,
- занепад, -розквіт.

Становлення тривало приблизно до середини XIV століття. В цей час гітара починає лідирувати серед інших, примітивних струнних інструментів. Набуває хай і не складний, але власний репертуар. В Іспанії гітара стає одним із найулюбленіших та саме народним інструментом і потроху з'являється у країнах Європи. Але тільки на гітара увійшла в Європу, як з'явилася лютня. Лютню до Європи завезли араби. Цей інструмент швидко набрав прихильників та потіснив гітару настільки, що майже на чотири століття зупинив її розвиток. Це і є період застою.

З часом на гітарі навчилися грати лютневими прийомами, оволоділи виконанням багатого репертуару цього інструмента і з середини XVIII століття пішов зворотній процес – лютню почала витісняти гітара. При цьому, технічні можливості інструментів були фактично рівними, але грати на гітарі було зручніше за рахунок довгого та вузького грифу.

Для періоду відродження це тільки початок. Як інструменту, гітарі були дуже потрібні свої лідери, ентузіасти. І вони знайшлися.

У Іспанії – Ф. Сор і Д. Агуадо. У Італії – М. Джуліані, Л. Леньяні, Ф. Карулі, М. Каркасі, Дж. Регонді, М.А. Цані де Феранті, А. Калегарі та інші музиканти, які надали інструменту нових тембрів та відтінків, що дуже вподобали слухачі.

Потім А. Матега, Н. Костом, Й. Мертц та інші створили музичну літературу для інструмента, там було усе, від малих п'є та закінчуючи концертами з оркестром.

Відродження – це період, який дав музикантів, які присвятили життя цьому інструменту. Найбільш видатною постаттю є італієць Мауро Джуліані - педагог, композитор та виконавець, засновник гітарної школи у Італії.

М. Джуліані (1781 – 1829) у двадцять років вже вважався одним з найкращих італійських гітаристів. Одночасно він чудово володів скрипкою. У Відні, коли вперше була виконана сьома симфонія Людвіга ван Бетовена (1813) під керівництвом автора, М. Джуліані приймав участь як скрипаль. Сам Бетовен дуже цінував його як виконавця та композитора. М. Джуліані гастролює на батьківщині, та в деяких інших країнах. Гастролює дуже успішно. Починає писати власні твори для гітари та починає займатися педагогічною стороною. Найважливішою частиною спадщини М. Джуліані вважають його етюди. У сучасному світі мабуть немає жодного посібника або збірки школи гри на гітарі, де б не було включено етюдів М. Джуліані.

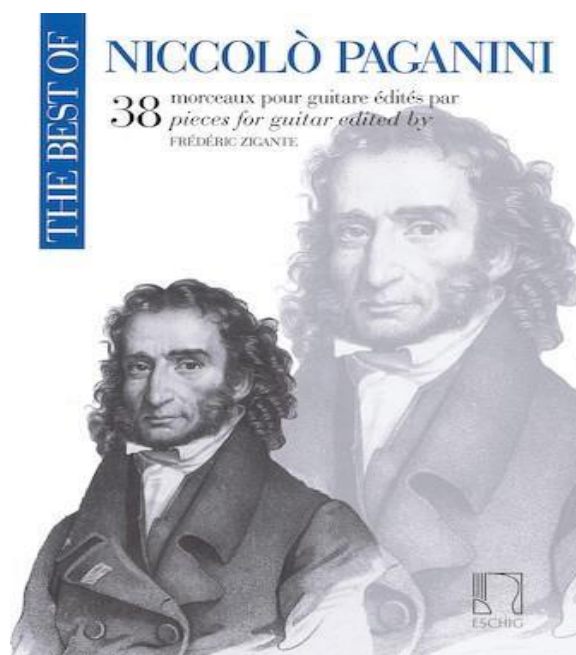
Наприклад етюд №5 – його у свій репертуар включає будь-який гітарист – рахується одним з найгарніших творів для гітари.

Ферденандо Сор (1778- 1839) вніс вагомий внесок для історії інструменту. Ф. Сор – композитор, успішно давав концерти в містах Західної Європи, також концертував у Росії. Його балети «Попелюшка» , «Геркулес та Омфала», а також опера «Телемах» витримали дуже багато постановок на різних сценах Західної Європи та Росії. Ф. Сора називали «Бетовеном гітари». В нього емоційна та глибока музика, його м'якість, «звук оксамиту» при його грі зробили Сора одним з найвидатніших гітаристів того часу. Багата фантазія, глибина змісту та поліфонічний стиль – основні характеристики творчості композитора. Він був освідченим, гітаристом-віртуозом. Ф. Сор вражав слухача глибиною свого виконання та блискучою технікою. Його твори так само міцно увійшли у репертуар гітаристів. Залишив дуже багату спадщину, «Школу гри на гітарі» та багато навчальної літератури («Трактат про гітару») та ін..

Видатний педагог, гітарист часу відродження був італієць Матео Каркасі (1792, Флоренція, - 1852, Париж). Він повністю оволодів

особливостями та можливостями інструменту гітара, і його « Школа гри» й тепер виступає одним з основних посібників для гітаристів початківців.

Найвидатніший скрипаль Ніколо Паганіні (1782, Генуея – 1840, Ніца) був чудовим не тільки скрипковим, а ще й гітарним віртуозом. Завдяки грі на цих інструментах, які на перший погляд не мають нічого спільного, Н. Паганіні переніс деякі прийоми гітарної школи на скрипкову, та навпаки. Гітарні прийоми вплинули особливо на техніку гри скрипкового *pizzicato* та подвійних флажолетів, гра акордами, а також на стандартний стрій скрипки (характерне для Н. Паганіні перестроювання нижньої струни соль і підвищення строю скрипки).

Н. Паганіні написав більше 140 творів для гітари : сонати, варіації, романси, дуети для гітари та скрипки, чотири тріо, 9 кuartетів для гітари та смичкових інструментів. Гітару він включав у свої кuartети разом зі скрипкою, віолончеллю та альтом. Характерною рисою цих кuartетів є постійне змагання гітари ті скрипки.

«Я король скрипки, -говорив він, - а гітара моя королева» /3,26/.

Також для гітари писали і деякі західноєвропейські композитори цього періоду – К. Вебер, Г. Берліоз, Ф. Шуберт, П. Крейцер, Л. Шпор, І.

Гумель, А. Діабелі та інші. У своєму відомому трактаті про інструментування Г. Берліоз присвятив гітарі цілий розділ. У його записках знайдено, що його перше знайомство з музикою було саме через гітару.

Не одну сторінку своїх творів гітари присвячували такі поети та письменники як : Й.В. Гете, Дж.Г. Байрон, О. Пушкін, М. Лермонтов, Л. Толстой, Н. Ленау та багато інших.

Середина ХІХ століття – час спаду для гітари. Це було пов'язано, в першу чергу, з появою фортепіано. На концертні виступи гітаристів приходило все менше слухачів. Композитори почали вважати гітару не благородним інструментом та почали від неї відмовлятися. Окрім Іспанії помалу гітара пішла з концертної сцени у інших країнах.

На щастя, період спаду тривав усього лиш декілька десятиліть. В другій половині ХІХ століття пішов стрімкий розквіт інструмента, в результаті якого з'явився цілий ряд талановитих гітаристів композиторів та виконавців, віртуозів – Франциско Таррега, Андрес Сеговія, Мігель Льобет, Еміліо Пухоль та багато інших. Вони вдосконалили професійний рівень гри на гітарі на стільки, що вона стала на рівні з іншими традиційними інструментами сольного виконання.

Найбільша частина розквіту пов'язана саме з іменем іспанського композитора, гітариста-віртуоза Франциско Тарреги. Він створив власний, неповторний стиль письма. Як казали його сучасники : «В його руках гітара перетворювалась на маленький оркестр». Ф. Таррега та людина, яка не обирала свою долю та професію, - гітара сама його обрала.

РОЗДІЛ 2 ФРАНЦИСКО ТАРРЕГА ЯК ЯСКРАВІЙ ПРЕДСТАВНИК ІСПАНСЬКОГО ГІТАРНОГО МИСТЕЦТВА РУБЕЖА ХІХ-ХХ СТОЛІТЬ

2.1. Життєвий шлях митця

Таррега-Ейксеа Франциско (Francisco Tarrega у Eixeа, Francisco Tarrega-Eixeа) – народився у маленькому місті Віла-Реаль-де-лос-Інфантес біля монастиря Святого Паскуаля. Це була не багата сім'я. Батько композитора – Франциско Таррега Тірадо-де-Кастульйон, мати – Антонія Ейксеаі-Брош. У дитинстві, нянька Франциско, невитримавши його плач, кинула малого у річку під назвою Мільяс. Через стрес та переохолодження організму постраждали очі немовляти, які так і не відновилися. Потім сім'я Тарреги переїжджає у Кастельйон (Castellon). Батько Франциска відчував, що син втратить зір, і будучи музикантом, йому складно буде заробити собі на хліб. Після переїзду помирає мати.

Гітарою Франциско захопився з 10 років, з того дня, коли він почув гру сліпого гітариста Мануеля Гонсалеза, відомого як «El cego de la Marina» («морський лев»). Саме він привчив молодого хлопчину до світу гітари. Навчив Франциско як змусити слухачів співпереживати музиці, як досягнути більшість технічних прийомів.

Першим професійним вчителем Ф. Таррега був іспанський гітарист – композитор Хуліан Аркас (1832 – 1882). Почалися заняття з 1862 року і завдяки цим заняттям у Франциско з'явився гарний музичний смак. Після старання, та здобуття деякого успіху, Франциско Таррега зумів придбати інструмент гітарного майстра Антоніо Тореса. Далі Франциско подорожує у Барселону, де мріє поступити до навчального закладу. Нажаль на той час ні в Барселонській, ні в Мадридській консерваторіях не було класу гітари. Це був як раз період занепаду гітарного мистецтва.

І Франциско Таррега міняє рішення на об'єктивно правильне – у жовтні 1874 року він поступає в консерваторію Мадрида, але на клас композиції та фортепіано. Усе завдяки бажанню його батька, бо з шести років Франциско грав на фортепіано та навчався у Еухеніо Руїса. В консерваторії вчителями Франциско були : по гармонії – Рафаель Ернандо, по фортепіано – Мігель Гальяно, Хосе Гайнс викладав сольфеджіо. А вже у 1875 музикант вже був нагороджений як кращий студент.

Як потім казав сам Ф. Таррега : «Таррега – піаніст допоміг Таррезі – гітаристу». А сам тим, що привив любов до творчості Й. Гайдна, В.А. Моцарта, Л.В. Бетовена. Ф. Таррега продовжував вдосконалювати свою майстерність гри на гітарі. В 1880 році він закінчує консерваторію та починає шлях концертуючого гітариста, де відліком став його сольний виступ, концерт у мадрридському театрі «Альгамбра». Є теорія, або навіть легенда, що Франциско виконав половину виступу на фортепіано, а половину на гітарі, а у самому кінці він просто запитав у публіки, що їм більше сподобалося. Слухачі майже в один голос промовили «гітара», і з того моменту він вирішив присвятити цьому інструменту своє життя. Далі було декілька концертів у Франції, Італії, Австрії, Нідерландах, та інших країнах, після яких журналісти та музичні критики почали порівнювати

його з сучасником, скрипалем Пабло де Сарасате та піаністом Антоном Рубінштейном.

Після повернення до Іспанії у 1881 році, Ф. Таррега далі концертує і повністю віддає себе інструменту гітара. У 1882 році він одружився та поселився у Барселоні. Займається концертною, педагогічною і композиторською діяльністю.

Програма. Ф. Таррега. Барселона 1889 г.

I частина
1. Мелодія “Вечернее на Сицилии” – Верді.
2. “Різне” – Марина–Арріета.
3. Іспанська фантазія – Таррега.
4. Арія баса з “Сомнамбули” – сеньора Планаса з акомпанементом на фортепіано сеньора Хіменеса–Белліні.
5. Романс без слів –Мендельсон, “Поховальний марш” – Тальберг сеньора Тарреги.
6. Весілля Фігаро, з акомпанементом на фортепіано сеньора Гоула (сина) – Моцарт.
II частина
1. Арія дона Карло сеньора Планаса с акомпанементом на фортепіано сеньора Хіменеса – Верді.
2. Велике тремоло сеньора Тарреги – Готчок.
3. Варіації з Венеціанського карнавала – Таррега.
4. “Віддана” драматична мелодія сеньоріти Мата, з акомпанементом на фортепіано сеньора Гоула (сина) – Гоула, отець.
5. Концертний етюд – Таррега.
6. Національні мелодії – Таррега.

XIX – XX століття, гітарист дає багаточисленні концерти по Іспанії, але нажаль, у 1906 році після інсульту у нього виявили повний параліч правої половини тіла. Ф.Таррега хоч і повернувся з часом до концертної діяльності, але повністю відновитися не зміг.

Франциско Таррега помер 15 грудня у 1909 році в Барселоні. Він був похований у містечку Кастельйон-де-ла-Плана. Люди досі свято беруть пам'ять про артиста. Його іменем названий Міжнародний конкурс гітаристів, який проходить в Іспанії. Барселона, Віла-Реаля, Кастельйон-де-ла-Плана – у цих містах іменем Ф. Тарреги названі вулиці. Також у Кастельйон-де-ла-Плані, на бульварі Рібальти, видатному гітаристу та композитору встановлено пам'ятник (скульптор У.Адсуара).

Пам'ятник Ф. Таррезі у Кастельйон-де-ла-Плані

2.2. Роль Франческо Таррегі у відродженні гітарного мистецтва кінця XIX – початку XX століття

Початком етапу відродження гітарного мистецтва Іспанія зобов'язана саме Франциску Таррезі. Він вважається «батьком» сучасної

класичної гітари. Саме Ф. Таррега розробив основні правила постановки правої руки та посадки за інструментом, по яких навчають і по сьогоднішній день. Він був прихильником гітарної гри без нігтів, застосовувати тільки подушечки пальців. По словах очевидців, гра Ф. Тарреги була унікальна та надзвичайно гарна. Саме Франциско Таррега зумів розкрити індивідуальне звучання гітари - її ніжність, багатство тембрів, їх різноманіття, багаточисленні технічні прийоми. Майстерність вживання виразових можливостей гітари у творчості Ф. Тарреги надовго визначили шлях гітарних шкіл Іспанії.

Таррегу заслужено вважають та називають засновником сучасної школи гри на гітарі. Не зважаючи на те, що він не написав жодної школи гри, його педагогічна діяльність дозволяє сказати, що він був видатним педагогом. На приклад достатньо просто назвати імена його учнів – Еміліо Пухоль, Домініко Прата, Мігель Льобета, Іларіона Леюпа, Паскуаль Роша та багато інших. Ці імена відомі кожному сучасному педагогу та виконавцю гітаристу. Один з учнів Франциско Тарреги, Еміліо Пухоль, з часом сам стане видатним педагогом гітарної школи, професором в Барселоні та Лісобоні, пізніше стане автором книги про свого вчителя, та автором серйозної школи гри на шестиструнній гітарі, яка побудована на принципах техніки Ф. Тарреги.

За словами сучасників Тарреги, було зрозуміло, що Франциск майже фанатично відносився до власних занять на інструменті. Блискуче володіючи гітарою, він чудово поєднував народні прийоми гри із досягненням своїх попередників. Таким чином він створив основи сучасної іспанської гітарної школи.

Особливістю є детальний розбір питання звуковидобування та його забарвленню. Ф. Таррега чудово, досконало прорахував усі тембральні

можливості та фарби кожної струни, та відмінності звуку від способу та місця його початку на гітарі.

Не дивлячись на те, що Ф. Таррега застосовував переважно гру щипком, він також використовував гру нігтем. Завдяки цьому отримував різне забарвлення звучання, залежно від художніх задумів. Гітарні тонкощі та делікатний звук поєднувались у майстра з використанням різних штрихів: малого та великого barre, pizzicato, флажолетів, а також різних видів rasgado. Ф. Таррега надавав дуже великого значення аплікатурі, він пов'язував її не лише із зручністю виконання, але і з художніми образами та завданнями. Одна з основних вагомих сторін школи Ф. Тарреги – раціональність та економія виконавських рухів. Постановку пальців та рук він підпорядковував свободі та впевненості удару, для отримання повного, забарвленого та сильного звуку. Саме йому приписують створення підставки для лівої ноги.

Діяльність композитора зіграла визначну роль в часи загального занепаду гітари та гітарного мистецтва початку ХХ століття. Саме Таррега показав слухачеві можливості шестиструнної гітари і довів, що вдосконалення гри на інструменті лежить у неперестанній, тяжкій, наполегливій роботі над вдосконаленням майстерності володінням інструментом, у підпорядкуванні та виявленні художніх точок краси звуку гітари, які не доступні для інших інструментів.

Національне музичне мистецтво, до початку творчої діяльності композитора, перебувало у скрутних умовах. Тільки в кінці ХІХ століття І. Альбеніс, а потім і Енріке Гранадос створили перші зразки класичної музики Іспанії – фортепіанні п'єси – поєднання високої професійної майстерності та народного мистецтва.

Франциско Таррега, як піаніст, входив як учасник до квартетних вечорів у Барселоні, де виконували музику таких композиторів як Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Л. ван Бетовена (таким самим учасником квартетних вечорів був і Пабло Казальс). Безсумнівно фортепіанна література та її значення відбилося на змісті гітарного репертуару композитора та його розвитку виконавського стилю.

Безмежна вірність інструменту та видатний талант дозволили Франциско Таррезі оновити відродження гітари, розірвати більш як півстолітнє занепадання інструменту. Ним захоплювались як музиканти так і публіка. Слід ще раз підкреслити, що творча діяльність композитора розвивалась в період занепаду та невизнання гітари, як сольного інструменту. Директор Мадридської консерваторії Еміліо Арієта, не зважаючи на високу майстерність Ф. Таррега, не тільки не відкрив у консерваторії класу гітари, але і влаштований ним концерт композитора відбувся не в стінах консерваторії, а в «Гуртку витончених мистецтв». Концерт пройшов сумісно зі скрипалем Антоніо Бордасом (про це повідомляла газета «La Ilustracion Espanola y Americana» 30 березня 1883 року).

Франциско Таррега у своєму репертуарі тримав не тільки власні твори, а також переклади творів різних композиторів. В Барселоні створені творчі союзи Енріке Гранадос із Франциско Таррегою та Ісааком Альбенісом, на творчість яких значний вплив мала саме виконавська майстерність Ф. Таррега. У фортепіанних творах можна почути емітацію гітарних звуків.

Франциско Таррега першим звернувшись до творчості І. Альбеніса зробив транскрипції фортепіанних творів, серед яких: «Легенда», «Гранада», «Павана», «Кадіс», «Сегіділья», «Севілья» та багато інших. Ці транскрипції зіграли значну роль для відродження інструменту. Про те,

наскільки Ф. Таррезі вдалося зобразити на гітарі дух справжнього фортепіано, свідчать слова самого І. Альбеніса:

«Послухавши як Ф. Таррега виконує «Гранаду», я вигукнув: «Саме так мною і було задумано!» /10, 82/.

Ще одна заслуга Ф. Тарреги в тому, що в його концертах на гітарі вперше прозвучали твори Й. С. Баха. Те, що гітарист зробив ряд транскрипцій творів німецького композитора, свідчить про професійність музичної освіти та знання творчості поліфоніста.

Транскрипції творів І. Альбеніса та Й. С. Баха стали зразком для Андреса Сеговії.

Не дивлячись на те, що Таррега відкрив багато нових можливостей для гітари, композитори починають від неї відходити. Це призвело, після смерті композитора, до серйозного занепаду репертуару та розчарування гітаристів. Із смертю гітариста не тільки відходить «кращий виконавець усіх часів», але й закінчується час композиторів-віртуозів. Для інструменту гітара знову настає скрутний період. Тільки учні Ф. Тарреги та деякі поціновувачі продовжували підтримувати ідею свого інструменту.

Після смерті композитора, його справу чудово продовжив іспанський гітарист Андрес Сеговія. Творчість гітариста розкрила можливості гітари з нової сторони, нарешті затвердили гітару як інструмент, здатний виконувати складні поліфонічні твори (до цього часу вважалося, що репертуар гітари обмежений. Композитору-віртуозу довелося вивчити, провести аналіз багатьох сотен творів, та відібрати для гітари повноцінний концертний репертуар).

Перший з учнів Франциско Тарреги – Мігель Льобет писав: «Франциско Таррега був не тільки віртуозом. Він творець нової школи. Відкриті ним нові звукові можливості зробили гітару неповторним, прекрасним і піднесеним інструментом.» /11, 64/.

2.3. Творча спадщина Франциска Таррегі.

Саме власних творів у композитора для гітари небагато. Однак за вмінням застосовувати звукові можливості та технічні засоби гітари – ці твори являють собою зразки геніальності в гітарній музиці.

Франциско Таррега написав 78 оригінальних творів, серед яких є всесвітньо відомі: поетичний «Спогад про Альгамбру», він зачаровує витонченістю тканини звуку, «Мавританський танець», «Арагонська хота», «Арабське капрічіо», «Малагуенья», «Мрії», 20 етюдів, 15 прелюдій («Сльоза»), вальси («Гранд вальс», Вальс на тему Штрауса), танго, каприси («Альборадо»), а також близько 120 обробок та перекладів творів Й. С. Баха, Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Р. Вагнера, Р. Шумана, Ф. Шопена, Ф. Мендельсона, Е. Гріга, Л. М. Готшалка, С. Тальберга та інших композиторів. Серед найвідоміших обробок можна назвати: «Інтродукція та варіації на тему Н. Паганіні «Венеціанський карнавал» - це віртуозний твір в якому гітара починає суперництво з смичковими інструментами, фантазія на тему «Травіата» Джузеппе Верді – цей твір і зараз являє собою бути обов'язковим у програмі гітарних конкурсів.

В 1881 році Антон Рубінштейн гастролює по Іспанії і у Валенсії йому подарували срібний вінок. Іспанських музикантів дуже вразило виконання та майстерність А. Рубінштейна, це вплинуло на творчість і Ф. Таррегі. Він зробив транскрипцію двох романсів А. Рубінштейна для гітари.

З плином часу далеко не всі твори видатного композитора Ф. Таррегі витримали перевірку часом. В першу чергу, це вальси, мазурки, польки – данина салонному стилю. Кращі сторінки Франциска Таррегі увібрали в себе високу майстерність, знання іспанського фольклору та

композиторську ідею. Це все стало великою частиною з основних складових у відродженні інструмента під назвою гітара.

Одним з найвідоміших та яскравих творів Ф. Таррега для гітари є художній образ під назвою «Спогади про Альгамбру».

«Спогади про Альгамбру» - етюд-тремоло, написаний у 1896 році. Твір впевнено займає обов'язкове місце у репертуарі кожного професійного гітариста. Ф. Таррега під час написання цього твору був під враженням від мавританського Альгамбра в Гранаді, що у Іспанії. Особливо композитора вразили фонтани палацу. Припускають, що «у своїх Спогадах про Альгамбру Франциско Таррега хотів ніби зафіксувати постійну течію музичних фонтанів, які в Альгамбрі чутні всюди. Різноманітність фонтанів, що так сприяла роздумам для маврів, виражена музичними засобами в тремоло, яке використав Франциско Таррега».

Назва Альгамбра співзвучна з іспанським перекладом книги Вашингтона Ірвінга «Альгамбра», яка була написана під час його перебування в Іспанії.

Francisco Tarrega

Andante

Нотний приклад Ф. Таррега «Спогади про Альгамбру»

ВИСНОВКИ

Франциско Таррега – іспанський гітарист віртуоз, який зробив величезний внесок у розвиток, поширення, та відродження гітарного мистецтва кінця XIX початку XX століття. Ф. Таррега як педагог, виконавець, композитор дав сильний імпульс та вплинув на наступні покоління музикантів. Його манери та принципи постановки рук та пальців досі залишаються актуальними.

Його педагогічний вклад величезний. Ф. Таррега виховав під своїм керівництвом цілу плеяду видатних виконавців гітаристів, які навіть після смерті вчителя продовжували активно поширювати гітарне мистецтво. Коли Ф. Таррега прийшов до висновку, що звукова палітра гітари не розкрита, він обдумав усе, та сприяв тому, що гітара й досі знаходить зацікавлених шанувальників.

"Говорячи про Таррегу недостатньо сказати " він був першим гітаристом в такий і такий час " Ні! З ним гітара втратила свою найвидатнішу особу, саме кульмінаційну особу всіх часів, усіх поколінь. І це тому, що Таррега був не

тільки виконавцем (іншого такого ніколи не було), він був також творцем школи, яку майже можна вважати "новою ерою" гітари, що відкриває нові горизонти і цілу серію ефектів і співзвуччя настільки невідомих, що, коли його слухають, інструмент звучить одночасно неповторно і піднесено".

Як ми можемо побачити, особистість Тарреги в історії гітари, її репертуару, а також у розвитку самого інструменту справді величезна. Завдяки йому, гітара отримала імпульс, якого їй так довго не вистачало. Таррега залишив після себе багато талановитих учнів, які потім вже після його смерті змогли підняти гітару і поставити її в один ряд з іншими академічними інструментами: це Мігель Льобет, Еміліо Пухоль, Хуан Ернандес, а також Андрес Сеговрія, незважаючи на те, що він лише побічно був учнем Тарреги, він є найяскравішим представником його школи.

Музика Тарреги - частий гість концертів і фестивалів, ім'ям Тарреги названо велику кількість конкурсів і фестивалів: це Міжнародний Фестиваль класичної гітари ім. Тарреги в Хаен (Іспанія), конкурс ім. Тарреги в Бенікасіме (Іспанія), літні вечори гітари, присвячені маестро Таррезі в Жосвеле (Франція) і багато інших.

Хочеться сподіватися, що час не поглине пам'ять і досягнення цієї великої людини, гітариста і композитора, і що ще не одне покоління пам'ятатиме його, виконувати його музику і насолоджуватися нею в кращих концертних залах світу !!!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агафшин П. Школа игры на шестиструнной гитаре. – Москва; Музыка, 2001. – с.184.
2. Газарян С. В світі музичних інструментів. – Москва; Просвещение, 2002.- с.193.
3. Газарян С. Розповідь про гітару. – Москва; Просвещение, 1998, - с.112.
4. Иванов-Крамской О. Школа игры на шестиструнной гитаре. – Москва; Советская музыка, 1969. – с.154.
5. Келдыш Ю. Музыкальная энциклопедия. Том 1. – Москва; Советская энциклопедия, 1973. – с.1445.
6. Келдыш Ю. Музыкальная энциклопедия. Том 5. – Москва; Советская энциклопедия, 1981. – с.1353.
7. Михайленко Н. та Фан Дінь Тан. Довідник гітариста. – Київ; Fan`s Compani, 1998. – с.247.
8. Прат Д. Біографічний , бібліо-графічний та історично-критичний словник гітаристів. – Барселона; Музыка, 1934. – с.1333.
9. Пухоль Э. Школа игры на шестиструнной гитаре. – Москва; Советский композитор, 1992. – с.191.
- 10.Rafael Moragas. Epistolario inedito de Isaac Albeniz. – Madrid; Musica, 1938. – s.299.
- 11.Llobet. M. Francisco Tarrega. – Buenos Aires; Die Gitarre, Н. 9/10. S.220.
- 12.Gibert V. En el XXV aniversario de la muerte de Francisco Tarrega. – Barcelona; Revista musical catalana, 1935. S.133.
- 13.Інтернет ресурси // www.guitara.pro